

Soortgericht onderzoek

Gorinchem – Complex 406

Datum	29-10-2021
Auteur	██████████ Msc
Opdrachtgever	Poort 6
Rapport code	SO20074v01
Wijze van citeren	██████████ Soortgericht onderzoek. Gorinchem, Complex 406, Rapportcode: SO20074v01. Breur Ecologie & Onderzoek. Dordrecht

Breur Ecologie & Onderzoek
Schipbeekstraat 74
3313AR Dordrecht

Disclaimer

Op alle tekst, foto's en afbeeldingen in dit rapport berust – tenzij anders vermeld – het auteursrecht van Breur Ecologie & Onderzoek. Deze rapportage, inclusief eventuele bijlage(s), is vertrouwelijk en uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. Verstrekking aan en gebruik door anderen dan de geadresseerde is zonder toestemming niet toegestaan. Aan dit rapport kunnen geen rechten worden ontleend. Breur Ecologie & Onderzoek kan niet aansprakelijk worden gesteld voor eventuele schade als gevolg van een onjuiste of onvolledige weergave van de gegevens in dit rapport.

Copyright © Breur Ecologie & Onderzoek 2021.

Inhoudsopgave

1 Aanleiding.....	3
2 Doel.....	3
3 Plangebied & ontwikkeling.....	4
4 Onderzoeksopzet.....	5
4.1 Methodiek.....	5
4.2 Toelichting.....	6
5 Resultaten.....	7
5.1 Huismusonderzoek.....	7
5.2 Gierzwaluwonderzoek.....	7
5.3 Vleermuisonderzoek.....	8
6 Effectbeoordeling.....	10
6.1 Huismussen.....	10
6.2 Gierzwaluw.....	10
6.3 Vleermuizen.....	10
7 Conclusie & aanbevelingen.....	11
7.1 Conclusies.....	11
7.2 Aanbevelingen.....	11
Bronvermelding.....	12
Bijlage I.....	13

1 Aanleiding

Poort 6 heeft Breur Ecologie & Onderzoek verzocht om soortgericht onderzoek uit te voeren in een projectgebied genaamd "Complex 406" te Gorinchem. De aanleiding voor dit onderzoek betreft het voornemen om werkzaamheden aan dit complex uit te voeren in het kader van renovatie en verduurzaming. De bebouwing biedt echter potentie voor verblijfplaatsen/nesten van de huismus, gierzwaluw en vleermuizen. Het advies voor nader onderzoek naar deze soortgroepen kwam voort uit een ecologische quickscan (24-11-2020) door de stadsecoloog. Dit soortgericht onderzoek geeft uitsluitsel of het plangebied inderdaad een functie vervult voor deze soorten, en zo ja, welke vervolgstappen genomen dienen te worden.

2 Doel

Het doel van dit soortgericht onderzoek is om antwoord te geven op de volgende vragen:

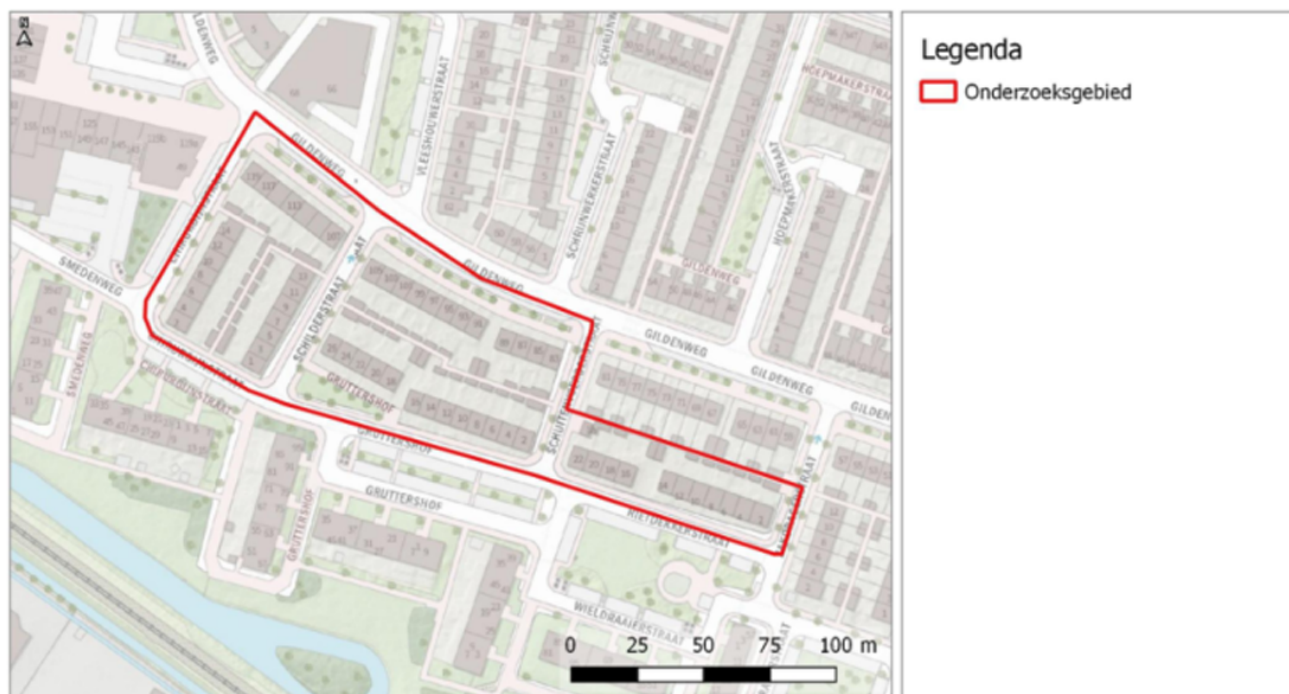
- Zijn de huismus, gierzwaluw of vleermuizen aanwezig in het plangebied?
- Welke functie vervult het plangebied voor deze beschermde soorten?
- Leidt de geplande ontwikkeling tot een overtreding van de Wet natuurbescherming?
- Welke vervolgstappen dienen genomen te worden?

3 Plangebied & ontwikkeling

Het plangebied betreft 57 eengezinswoningen in de Gildenwijk in het zuidwesten van Gorinchem. De huizen hebben gevels van baksteen en schuine daken voorzien van dakpannen. Men is voornemens om deze woningen te renoveren en te verduurzamen, hierbij kan men denken aan werkzaamheden zoals:

- Vervangen voegwerk
- Vervangen/renoveren dakpannen
- Naïsolatie gevels herstellen
- Graafwerk in tuinen i.v.m. aansluiting warmtenet

Een exacte planning van de werkzaamheden is nog niet bekend.

Afbeelding 1: Begrenzing van het plangebied "complex 406".

4 Onderzoeksopzet

4.1 Methodiek

Het gehele onderzoek is uitgevoerd conform de condities en methodiek van de meest actuele kennisdocumenten en inventarisatieprotocollen¹. Op basis hiervan is de volgende onderzoeksinspanning geleverd:

Locatie	Type onderzoek	Datum	Tijd begin	Tijd eind	Onderzoeker	Temp (°C)	Wind	Bewolking	Neerslag
Totale plangebied	Huismus	21-04-21	8:00	10:00	[REDACTED] & [REDACTED]	8-10	N2	0/8	geen
Totale plangebied	Huismus	14-5-21	8:00	10:00	[REDACTED]	11-14	W1	4/8	geen
Oostzijde	Gierzwaluw + Vleermuizen oostzijde	31-05-21	20:45	0:00	[REDACTED] & [REDACTED]	17-13	ZW2	0/8	geen
Westzijde	Gierzwaluw + Vleermuizen westzijde	11-6-21	20:45	0:00	[REDACTED]	20-17	NO2	8/8	geen
Oostzijde	Gierzwaluw + Vleermuizen oostzijde	24-6-21	20:45	0:00	[REDACTED]	16-12	NW1	4/8	geen
Oostzijde	Vleermuizen oostzijde	25-6-21	3:15	5:25	[REDACTED] & [REDACTED]	10	Z1	3/8	geen
Westzijde	Gierzwaluw + Vleermuizen westzijde	7-7-21	20:45	0:00	[REDACTED]	19-15	NO1	6/8	geen
Westzijde	Vleermuizen westzijde	8-7-21	3:20	5:35	[REDACTED]	12	W1	1/8	geen
Totale plangebied	Vleermuizen	3-9-21	23:15	1:15	[REDACTED]	15	NO2	1/8	geen
Totale plangebied	Vleermuizen	26-9-21	21:00	23:00	[REDACTED]	18	Z1	2/8	geen

Tabel 1: Overzicht veldbezoeken en weersomstandigheden. Zie Hfst 4.2 Toelichting t.a.v. de opsplitsing van het plangebied in een oostzijde en westzijde tijdens het vleermuis voorjaarsonderzoek.

De onderzoekers voldoen aan de de definitie van deskundig ecooloog zoals bepaald door de Rijksdienst voor ondernemend Nederland².

1 BIJ12 Kennisdocument Huismus, Versie 1.0, juli 2017.
 BIJ12 Kennisdocument Gierzwaluw Versie 1.0, juli 2017.
 Netwerk Groene Bureaus. Vleermuisprotocol 2021

2 <https://www.rvo.nl/onderwerpen/agrarisch-ondernemen/beschermde-planten-dieren-en-natuur/ruimtelijke-ingrepen/onthefing-vrijstelling/ecologisch-deskundige>

4.2 Toelichting

In het voorjaar dienen er conform het vleermuisprotocol 2021 drie rondes uitgevoerd te worden: 2 avondrondes en 1 ochtendronde. Omdat er in dit geval 5 personen nodig waren om het gehele plangebied te overzien is besloten om het plangebied te splitsen in een westelijk en oostelijk deel, en hier met respectievelijk 3 en 2 personen het vleermuisonderzoek uit te voeren. Zodoende is het plangebied als geheel door 5 personen volledig conform protocol onderzocht. Het voordeel van het splitsen van het plangebied is echter dat er 2 keer zoveel rondes uit worden gevoerd in het voorjaar. Dit verhoogt de kans aanzienlijk op het waarnemen van verschillende verblijfplaatsen en kraamlocaties van vleermuizen. Vleermuizen verhuizen namelijk zeer regelmatig gedurende het voorjaar. Hoewel de onderzoeks aandacht tijdens belangrijke in- en uitvliegmomenten (schemering) uitsluitend gericht was op het te onderzoeken deel van het plangebied, is er buiten dit moment ook onderzoeks aandacht uitgegaan naar het plangebied als geheel en de omgeving van het plangebied. Een eventueel aanwezige kraamkolonie in het oostelijke deel zou zodoende ook aangetroffen worden bij een ronde die zich focust op het westelijke deel van het plangebied, en andersom.

Er is bij het vleermuisonderzoek gebruik gemaakt van een Pettersson D240x, een Zoom H1 geluidsrecorder en een Fenix FD40 zaklamp (focusseerbaar, 1000 lumen). In het voorjaar richtte het vleermuisonderzoek zich voornamelijk op in- en uitvliegende dieren bij verblijfplaatsen (of zwermgedrag). Het najaarsonderzoek richtte zich voornamelijk op het waarnemen van baltsgedrag of ander sociaal verblijfplaatsindicatief gedrag (zoals zwermen bij winterverblijfplaatsen). Dit gedrag in het najaar is gedurende een groot deel van de nacht waarneembaar en niet strikt gebonden aan een in- of uitvliegmoment. Hierdoor kon het vleermuis najaarsonderzoek door 1 persoon uitgevoerd worden.

Er is gekozen om in het voorjaar een vleermuis avondronde altijd te combineren met gierzwaluw onderzoek. Hierdoor is er bij iedere ronde al ruim voor zonsondergang gestart en zijn er in totaal 4 avondrondes uitgevoerd (conform het Kennisdocument Gierzwaluw zijn maar drie rondes noodzakelijk). Ten aanzien van gierzwaluwen richtte dit onderzoek zich op het gehele plangebied. Tevens is er af en toe op broedverdachte locaties ca. een kwartier na zonsondergang de roep van gierzwaluwen afgespeeld. Eventueel aanwezige gierzwaluwen in de bebouwing beantwoorden deze roep vanuit de nestplaats. Dit is een minder bekende maar effectieve aanvullende methode om nestplaatsen aan te tonen.

5 Resultaten

5.1 Huismusonderzoek

In het plangebied zijn 13 nesten van huismussen aangetroffen. De nesten bevinden zich in het dakvlak onder de dakpannen. De huismussen hebben toegang tot het dakvlak via de dakgoot of via kieren onder overhangende dakpannen aan de kopse geveldelen. Het functioneel leefgebied van deze huismussen bestaat voornamelijk uit dichte hagen en andere tuinbeplanting in en om het plangebied. Buiten de begrenzing van het plangebied, in beplanting aan de Hoepmakersstraat bevindt zich een slaapplek van huismussen.

Buiten het plangebied bevinden zich tenminste nog 7 andere nesten. Aangezien de primaire onderzoeks aandacht uitging naar de bebouwing in het plangebied zijn nesten in de omgeving niet compleet in kaart gebracht. Vermoedelijk bevinden er zich nog meer nesten in de woonhuizen ten oosten van het plangebied.

Afbeelding 2: Nesten van huismussen in en om het plangebied.

5.2 Gierzwaluwonderzoek

In het plangebied zijn 2 nesten van gierzwaluwen aangetroffen. De nesten bevinden zich in het dakvlak, via kieren onder overhangende dakpannen aan de kopse geveldelen hebben de gierzwaluwen toegang tot geschikte nestruimtes.

Buiten het plangebied bevindt zich tenminste nog 1 ander nest. Vermoedelijk bevinden er zich nog meer nesten in de woonhuizen ten oosten van het plangebied. Op basis van aantallen zwermende dieren in de avond wordt verwacht dat er zich ten oosten van het plangebied (tot ca. 150 m) nog twee nesten van gierzwaluwen bevinden.

Afbeelding 3: Nesten van gierzwaluwen in en om het plangebied.

5.3 Vleermuisonderzoek

In en om het plangebied zijn verblijfplaatsen van 2 soorten vleermuizen waargenomen:

- Gewone dwergvleermuis
- Ruige dwergvleermuis

Een derde soort vleermuis die is waargenomen is de laatvlieger. Deze soort is echter alleen sporadisch overvliegend waargenomen. Het plangebied vervult geen betekenis voor de laatvlieger.

Ten aanzien van de gewone dwergvleermuis is er 1 zomerverblijfplaats en 1 paarverblijfplaats aanwezig in het plangebied. De zomerverblijfplaats bevindt zich in een open stootvoeg van de schoorsteen van de Schilderstraat 11. Van de paarverblijfplaats is geen exacte verblijfplaats weer te geven (de gewone dwergvleermuis markeert een territorium door vanuit vlucht een baltsroep te laten horen). Aangezien het paarterritorium zich grotendeels binnen de begrenzing van het plangebied bevindt dient men er zekerheidshalve vanuit te gaan dat de paarverblijfplaats zich binnen het plangebied bevindt (vermoedelijk onder de dakpannen aan de kopse gevels van woonhuizen).

De meeste activiteit van gewone dwergvleermuizen is waargenomen in de flats ten zuiden van het plangebied. Deze flats kenmerken zich door zeer veel grote open stootvoegen met hierachter een toegankelijke spouwmuur. Hier bevindt zich een winterverblijfplaats, tenminste twee kraamlocaties en veel vermoedelijke zomer- en paarverblijfplaatsen. Omdat dit terrein geen onderdeel uitmaakt van het plangebied zijn hier niet alle functies volledig in kaart gebracht, tijdens het in- en uitvliegmoment is er uitsluitend in het plangebied gepost. Op basis van aanzwermende dieren zijn er wel een aantal waarschijnlijke zomer- en paarverblijfplaatsen in kaart gebracht. Op 26-06-21 is er speciaal een aanvullend veldbezoek uitgevoerd om uitvliegende vleermuizen te tellen bij de kraamkolonie, die bevond zich op dat moment in een open stootvoeg van de Wieldraaijerstraat 17, boven de entree van de portiek. Bij deze kraamlocatie zijn in totaal 79 uitvliegende gewone dwergvleermuizen geteld.

Van de ruige dwergvleermuis bevindt zich 1 paarverblijfplaats in het plangebied: in de kopse gevel van de Rietdekkerstraat 2. Buiten het plangebied bevinden zich 14 andere paarverblijfplaatsen van deze soort.

Afbeelding 4: Waargenomen functies gewone dwergvleermuis in en om het plangebied.

Afbeelding 5: Waargenomen functies ruige dwergvleermuis in en om het plangebied.

6 Effectbeoordeling

6.1 Huismussen

In het plangebied bevinden zich 13 nesten van huismussen. Deze nesten kunnen verstoord of vernield worden door de geplande werkzaamheden (bij ingrijpende werkzaamheden aan het dakvlak). Indien dat het geval is dan is er sprake van de volgende overtreding van de Wet natuurbescherming (zie Bijlage I):

Vogelrichtlijn § 3.1 Wnb

- Art 3.1 lid 2: Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen.

Nestplaatsen en functioneel leefgebied van huismussen buiten het plangebied blijven behouden en bevinden zich buiten de invloedssfeer van de geplande werkzaamheden.

6.2 Gierzwaluw

In het plangebied bevinden zich 2 nesten van de gierzwaluw. Deze nesten kunnen verstoord of vernield worden door de geplande werkzaamheden (bij ingrijpende werkzaamheden aan het dakvlak). Indien dat het geval is dan is er sprake van de volgende overtreding van de Wet natuurbescherming (zie Bijlage I):

Vogelrichtlijn § 3.1 Wnb

- Art 3.1 lid 2: Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen.

Nestplaatsen van gierzwaluwen buiten het plangebied blijven behouden en bevinden zich buiten de invloedssfeer van de geplande werkzaamheden.

6.3 Vleermuizen

In het plangebied bevinden zich drie vleermuisverblijfplaatsen:

- 1 zomerverblijfplaats van gewone dwergvleermuis
- 1 paarverblijfplaats van gewone dwergvleermuis
- 1 paarverblijfplaats van ruige dwergvleermuis

Door de renovatiewerkzaamheden kunnen deze verblijfplaatsen verdwijnen of ontoegankelijk worden. In dat geval is er sprake van een overtreding van de Wet natuurbescherming op basis van de volgende verbodsbepalingen:

Habitatrichtlijn § 3.2 Wnb

- Art 3.5 lid 2: Het is verboden dieren opzettelijk te verstoren.
- Art 3.5 lid 4: Het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren te beschadigen of te vernielen.

Andere aangetroffen verblijfplaatsen en functies in de omgeving van het plangebied worden niet aangetast, deze zijn gelegen buiten de invloedssfeer van de werkzaamheden.

7 Conclusie & aanbevelingen

7.1 Conclusies

In het plangebied bevinden zich de volgende beschermde nesten/verblijfplaatsen:

- 13 nesten van huismussen
- 2 nesten van gierzwaluwen
- 1 zomerverblijfplaats van gewone dwergvleermuis
- 1 paarverblijfplaats van gewone dwergvleermuis
- 1 paarverblijfplaats van ruige dwergvleermuis

7.2 Aanbevelingen

Er wordt aanbevolen om de exacte werkzaamheden en werkperiodes nader te bepalen om vast te stellen of de werkzaamheden leiden tot negatief effect op bovengenoemde functies voor beschermde soorten. Indien er geen grote werkzaamheden aan het dakvlak of aan de dakranden plaats vinden dan is negatief effect mogelijk uit te sluiten (wellicht met het nemen van maatregelen). In dat geval hebben de werkzaamheden groen licht vanuit de Wet natuurbescherming en is het aanvragen van een ontheffing niet nodig.

Leiden de werkzaamheden wel tot negatief effect op de aangetroffen nesten/verblijfplaatsen? Dan is een ontheffing noodzakelijk om de geplande ontwikkeling uit te kunnen uitvoeren.

Om een ontheffing te verkrijgen zijn de volgende zaken van belang:

- Er dient een wettelijk belang ten grondslag te liggen aan de ontwikkeling.
- Er dient aannemelijk gemaakt te worden dat er geen andere reëel alternatief is waarbij negatieve effecten op beschermde soorten kunnen worden voorkomen.
- Er dient een pakket aan mitigerende maatregelen genomen te worden om negatief effect op beschermde soorten zoveel mogelijk te voorkomen en te verminderen. Hierbij valt grofweg te denken aan:
 - Het werken buiten de kwetsbare periodes
 - Zorgen voor tijdelijke alternatieve nestplaatsen en verblijfplaatsen
 - Zorgen voor nieuwe permanente voorzieningen in de nieuwbouw.

Bronvermelding

Ministerie van Economische zaken. 2016. Soortenbescherming bij ruimtelijke ingrepen.
Netwerk Groene Bureaus, Vleermuisprotocol 2021

Kaartmateriaal:

<http://pdokviewer.pdok.nl>

Overig:

<https://www.bij12.nl/onderwerpen/natuur-en-landschap/kennisdocumenten-soorten-ontheffingen-wet-natuurbescherming/>

<https://www.verspreidingsatlas.nl>

<https://waarneming.nl/>

Bijlage I

Verbodsbepalingen Wet natuurbescherming (Wnb) per beschermingscategorie.

Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn § 3.1 Wnb	Beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn § 3.2 Wnb	Beschermingsregime Nationaal beschermden soorten (andere soorten) § 3.3 Wnb
Art 3.1 lid 1 Het is verboden in het wild levende vogels opzettelijk te doden of te vangen.	Art 3.5 lid 1 Het is verboden soorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen.	Art 3.10 lid 1a Het is verboden soorten opzettelijk te doden of te vangen.
Art 3.1 lid 2 Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen.	Art 3.5 lid 4 Het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren te beschadigen of te vernielen.	Art 3.10 lid 1b Het is verboden de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren opzettelijk te beschadigen of te vernielen.
Art 3.1 lid 3 Het is verboden eieren te rapen en deze onder zich te hebben.	Art 3.5 lid 3 Het is verboden eieren van dieren in de natuur opzettelijk te vernielen of te rapen.	Niet van toepassing
Art 3.1 lid 4 en lid 5 Het is verboden vogels opzettelijk te storen, tenzij de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort.	Art 3.5 lid 2 Het is verboden dieren opzettelijk te verstoren.	Niet van toepassing
Niet van toepassing	Art 3.5 lid 5 Het is verboden plantensoorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te onwortelen of te vernielen.	Art 3.10 lid 1c Het is verboden plantensoorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te onwortelen of te vernielen.